

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปผลการวิจัย ไต่ถ่วงถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธี-
ดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการ
ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและ โรงเรียนนอกโครงการ
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน
ปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอก-
โครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร
ประชากรของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ
กลุ่มที่ 1 โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการ
ภายในโรงเรียน จำนวน 29 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 17 โรงเรียน
และโรงเรียนขนาดใหญ่ 12 โรงเรียน
กลุ่มที่ 2 โรงเรียนนอกโครงการ จำนวน 66 โรงเรียน แบ่งเป็น
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 26 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 40 โรงเรียน
กลุ่มประชากรของการวิจัย กลุ่มที่ 1 คือ โรงเรียนปฏิบัติการ
ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา

กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา โดยจำแนกออกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ รวม 29 โรงเรียน จำนวนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 29 คน และหัวหน้าหมวดวิชา 377 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 406 คน

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัย กลุ่มที่ 2 คือ โรงเรียนนอกโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มประชากร 66 โรงเรียน จำนวนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาทุกวิชา 924 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 279 คน แลวนำมาเทียบสัดส่วนตามจำนวนและขนาดของโรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 1 คน ได้ประชากรที่ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 66 คน และหัวหน้าหมวดวิชาใช้สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ได้ประชากรที่ให้ข้อมูลที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชา 159 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 325 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถาม 731 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และปัญหาอุปสรรคการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา

มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ ส่งแบบสอบถามไป จำนวน 731 ฉบับ ได้รับคืนเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 646 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.37 โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้น ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน ของโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

1.1 เพศ โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และโรงเรียนนอกโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เช่นเดียวกัน

1.2 อายุ โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี

1.3 อายุราชการ โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการ
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการที่มีขนาดใหญ่พิเศษ
ผู้ทบทวนแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่
ผู้ทบทวนแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี

1.4 วุฒิต่างการศึกษา โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการ
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งขนาดใหญ่พิเศษและ
ขนาดใหญ่ ผู้ทบทวนแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน

ส่วนที่ 1 วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง ผลปรากฏดังนี้

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงาน
วิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ การจัด
การนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่จะยึดนโยบายของกรมสามัญศึกษาและนโยบายของโรงเรียน
เป็นหลัก ขั้นตอนการดำเนินการวางแผนงานเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษานั้น
ส่วนใหญ่จะศึกษาสภาพปัญหาและจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน บุคลากร
ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศส่วนใหญ่ คือ หัวหน้าหมวด
วิชา ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการสำหรับครู-อาจารย์ส่วนใหญ่
มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น
โรงเรียนจะพิจารณาคำวิถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษาเป็นส่วนใหญ่
ส่วนการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธี ประชุมปฏิบัติการ
เพื่อทำความเข้าใจและชี้แจง โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรม คือ ช่วง
ทั้งในและนอกเวลาเรียน งบประมาณที่โรงเรียนใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
ส่วนใหญ่ได้มาจากเงินบำรุงการศึกษา สำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรมนั้น ใช้วิธี
การสังเกตและสำรวจความคิดเห็น เป็นส่วนใหญ่ และข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุง
การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่ได้มาจาก มติของคณะกรรมการบริหารงาน
วิชาการ

โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้น มีวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่เหมือนกับโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนที่แตกต่างกัน คือ ด้านการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้วิธีแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรถึงครู-อาจารย์ทุกคน

ส่วนที่ 2 กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน

ผลปรากฏดังนี้

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่มีดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การระดมสมอง การประชุมกลุ่มย่อย และการบรรยาย ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การสาธิต และการประชุมกลุ่มย่อย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย และปฏิบัติตามคำแนะนำ ด้านการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการสาธิต ด้านงานอาคารสถานที่และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การสังเกตภายในห้องเรียน การประชุมกลุ่มย่อย ส่วนด้านงานบริการ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การประชุมกลุ่ม และการปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมที่จัดขึ้นน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทสมมติ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

โรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ที่จัดขึ้นในโรงเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่มีดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การระดมสมอง และการประชุมกลุ่มย่อย ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่มย่อย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่มย่อย ด้านการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ การสาธิต

และการปฏิบัติตามคำแนะนำ คำนางานอาคารสถานที่และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
 ใต้นัก การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ
 และการปฏิบัติตามคำแนะนำ คำนางานบริการ ใต้นัก การบรรยาย การบรรยายที่มีสื่อ
 ประกอบ การปฏิบัติตามคำแนะนำ การประชุมกลุ่ม และการอ่าน กิจกรรมที่จัดขึ้นน้อยที่สุด
 คือ บทบาทสมมติ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
 ผลปรากฏดังนี้

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายใน
 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศ
 การศึกษาภายในโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถ
 ด้านการวางแผนร่วมกัน ขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์ผู้ร่วมกิจกรรม ครู-อาจารย์
 มีงานต้องปฏิบัติมากจนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอย่างเต็มที่ ขาดเครื่องมือ
 การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้ด้าน
 หลักสูตร เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ครู-
 อาจารย์ขาดการยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
 กับความต้องการ และขาดการสำรวจหาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการด้านการบริการ
 ต่าง ๆ แก่ครู โรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศ
 การศึกษาภายในโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่เหมือนกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
 สำหรับส่วนที่มีความแตกต่างกัน คือ ปัญหาอุปสรรคด้านการขาดการศึกษาข้อมูล สภาพ
 ปัจจุบันปัญหา ความต้องการก่อนการวางแผน และสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ห้องเรียน
 ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

โรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรค
 ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ คือ
 ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวางแผนร่วมกัน ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัด
 กิจกรรม ครู-อาจารย์มีงานต้องปฏิบัติมากจนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
 อย่างเต็มที่ ขาดเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ขาดแคลนวิทยากรหรือ
 ผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้ด้านหลักสูตร เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ และด้านการวัดและประเมินผล

การเรียนการสอน ครู-อาจารย์ขาดการยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน อาคารเรียน
ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ไม่เพียงพอกับความต้องการ และขาดการสำรวจหาข้อมูล
สภาพปัญหา ความต้องการด้านบริการต่าง ๆ แก่ครู ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่
ส่วนใหญ่มิมีปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปัญหา
อุปสรรคที่พบส่วนใหญ่เหมือนกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับส่วนที่มีความแตกต่างกัน
คือ ขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ขาดการวัดและประเมินผล
อย่างต่อเนื่อง ครู-อาจารย์ขาดความสนใจด้านการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และขาด
การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการภายในโรงเรียน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และปัญหาอุปสรรค
การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศ
งานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการ ห้างโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
และโรงเรียนขนาดใหญ่นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะนำมาอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. ด้านวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น โรงเรียนเป็นฝ่าย
ปฏิบัติจัดการศึกษาแก่เยาวชน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติคานนโยบาย
ของกรมสามัญศึกษาเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบนโยบายกว้าง ๆ ที่โรงเรียนต่าง ๆ
จะต้องนำมาวิเคราะห์ ทบทวน และจัดทำเป็นแนวปฏิบัติประสานสัมพันธ์กับนโยบายของ
โรงเรียน สำหรับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น กรมสามัญศึกษาพยายามเร่งรัด
ทำและเผยแพร่ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งส่งเสริมงานบริหารการศึกษาภายใน
โรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งตรงตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในข้อที่ 4 กล่าวว่า
"ให้เร่งรัดและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในด้านการบริหาร การตรวจ
และการนิเทศการศึกษา การบริการ ตลอดจนการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถสอน
ตามหลักสูตรปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ที่เหมาะสมมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน" (กรมสามัญศึกษา 2531 : 21) และ

ทรงตามจุดเน้น การพัฒนาการศึกษาตามนโยบายและแผน กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2530 ถึง พ.ศ.2532 ในข้อที่ 3 กล่าวว่า "การเร่งรัดคุณภาพการเรียนการสอน" (กรมสามัญศึกษา 2531 : 46) ซึ่งนโยบายและจุดเน้นดังกล่าว โรงเรียนในฐานะผู้ปฏิบัติ จึงควรมีนโยบายของโรงเรียนที่ตอบสนองก่อนนโยบายและจุดเน้นดังกล่าวของกรมสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดนโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาได้สืบเนื่องกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการจัดการศึกษา

ในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ถือเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติจัดทำ โดยเฉพาะด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ปรากฏผลว่า ในด้านวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน นั้น โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเหมือนกัน กล่าวคือ ในการจัดการนิเทศการศึกษานั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ยึดถือนโยบายของกรมสามัญศึกษา เป็นหลักแนวทางปฏิบัติและนำมาประสานนโยบายของโรงเรียน เพื่อจัดทำแผนและโครงการนิเทศการศึกษาต่อไป ซึ่งการจัดทำแผนนั้น นับว่าเป็นกระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับช่วงเวลาข้างหน้า และกำหนดสิ่งที่จะทำต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการทำงานและให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการวางแผนงานจะนำมาซึ่งประโยชน์หลายประการ เช่น เป็นเครื่องช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นศูนย์กลางการประสานงานทุกสาขา และทุกระดับเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดระบบการทำงาน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปโดยประหยัด มีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือในการควบคุมงานของนักบริหารได้เป็นอย่างดี

สำหรับขั้นตอนการวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษานั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ ที่มีขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า ส่วนใหญ่จะศึกษาสภาพปัญหา รองลงมา คือ จัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่จัดทำโครงการนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ ศึกษาสภาพปัญหา ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาสภาพปัญหา รองลงมา คือ กำหนด

การวางแผนการนิเทศการศึกษา และจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าว พอจะกล่าวได้ว่า โรงเรียนยังมีความสับสนในขั้นตอนการดำเนินการในการวางแผนเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ในการวางแผน ควรจะจัดอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ดังนี้คือ ก่อนอื่นต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ กำหนดจุดประสงค์ในการแก้ไข้ปัญหา กำหนดนโยบายในการแก้ไข้ปัญหา กำหนดการวางแผนการนิเทศการศึกษา วางแผนกำหนดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นลำดับ ซึ่งปัจจุบันกรมสามัญศึกษา ได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการวางแผน จึงได้กำหนดลงไปเป็นจุดเน้น การพัฒนาการศึกษา ตามนโยบายและแผน กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2530-พ.ศ.2532 ในเรื่อง การพัฒนา ระบบวางแผนงาน และจัดองค์กรเพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผน ตามข้อ 1.1.4 ว่า "จัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนา การวางแผน และบริหารงานตามนโยบายและแผน แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานและคณะ งานแผนงาน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวด หัวหน้างานอื่น ๆ ของหน่วยงานในกรม กอง และโรงเรียน ทุกปี อย่างน้อยปีละ 7 ครั้ง" และตามข้อ 1.1.5 ว่า "ส่งเสริมและ เร่งรัดให้มีการวางแผนตามนโยบายและแผนงานของกรมทุกระดับ จนถึงระดับหน่วยงาน ของโรงเรียน" (กรมสามัญศึกษา 2531 : 47) จากมาตรการดังกล่าว พอจะ เห็นแล้วว่าการวางแผนงานภายในโรงเรียนนั้นจะก่อให้เกิดระบบในการทำงาน และ ใ้ค้งานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในโรงเรียน และผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งก็คือ การวางแผนจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะมีขั้นตอนการดำเนินการ ที่ถูกต้องต่อไปด้วย

สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา การมีส่วนร่วมของครู-อาจารย์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และ หลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาทั้ง 3 ประเด็นนั้น ผลการวิจัย ปรากฏว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ มีลักษณะการจัดเหมือนกัน กล่าวคือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการจัด กิจกรรมการนิเทศศึกษานั้น ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา ผู้บริหาร โรงเรียน และ

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ทั้ง 3 บุคคลมีส่วนร่วมรับผิดชอบโดยตรงในการจัดการนิเทศ
 การศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริวรรณ ฉายะเกษมทริน
 (2529 : 414) โค้กกล่าวไว้ว่า ในคํานการวางแผนคําเนินงานนิเทศการศึกษาภายใน
 โรงเรียนนั้น ผู้รับผิดชอบในการคําเนินโครงการ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และรองลงมา
 คือ หัวหน้าหมวดวิชา ส่วนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการ
 ควบคุมส่งเสริมการวางแผนการนิเทศงานวิชาการตามตำแหน่ง สำหรับครู-อาจารย์นั้น
 ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
 ควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริวรรณ ฉายะเกษมทริน (2529 :
 414) ซึ่งโค้กกล่าวไว้ว่า คํานการวางแผนคําเนินการนิเทศการศึกษานั้น ได้เปิดโอกาส
 ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน ในการจัดการนิเทศการศึกษา ครู-อาจารย์
 เป็นบุคคลสำคัญยิ่ง ทั้งในคํานการวางแผนการร่วมคําเนินการ และการประเมินผลการ
 จัดกิจกรรม จากแนวคิดนี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ สังก อุทรานันท์ (2529 : 94)
 ซึ่งโค้กกล่าวไว้ว่า ในคํานผู้ร่วมวางแผน ผู้ร่วมวางแผนการนิเทศนั้น ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่
 นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการนิเทศการศึกษานี้เป็นงานที่จะต้อง
 อาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรภายนอก
 สำหรับหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น ส่วนใหญ่ พบว่า โรงเรียน
 ได้พิจารณาตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น
 กิจกรรมการนิเทศการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงภารกิจจะบรรลุผลได้มากน้อยเพียงใด
 ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการนิเทศ
 การศึกษานานของกลุ่มนั้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ประสิทธิภาพที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับ
 และความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ ขนาดของกลุ่มนั้น และประสิทธิภาพที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
 จะได้รับ ทุกอย่างดังกล่าวต้องมีความสัมพันธ์กัน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2528 : 44-45)
 ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ จะเป็นตัวหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาเลือกกิจกรรม
 ให้เหมาะสมกับงานนิเทศการศึกษา ถ้างานนิเทศการศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการนิเทศ
 การศึกษาได้สอดคล้อง เหมาะสมตามองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนั้นแล้ว จะสามารถ
 เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งกรมสามัญศึกษา (มพท.11) โค้กกล่าวไว้
 การจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ จำเป็นต้องยึดจุดมุ่งหมาย ขนาดของกลุ่มนั้น

การก่อให้เกิดประสบการณ์ และความสัมพันธ์ของทั้งสามอย่างประกอบกันเป็นแนวทางในการจัด แต่ผลการวิจัย ปรากฏว่า โรงเรียนมุ่งเฉพาะด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา ส่วนหลักเกณฑ์อื่น ๆ ยังนำมาพิจารณาช่วยกันน้อย ซึ่งในทางปฏิบัติให้เกิดผลดีนั้น จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ พร้อม ๆ กันทั้งหมด การปฏิบัติดังกล่าว อาจจะกล่าวได้ว่า ผู้จัดการนิเทศการศึกษา อาจจะขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือขาดทักษะในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

ส่วนลักษณะการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษานั้น

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะแจ้งโดยวิธีประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจและชี้แจง ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรถึงครู-อาจารย์ทุกคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อตกลงของแต่ละโรงเรียน และการจัดระบบสายงานการศึกษาคือประสานงานภายในโรงเรียน แต่ละโรงเรียนจะเลือกวิธีการที่เห็นว่าสามารถติดต่อประสานงานได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูงสุด

ส่วนช่วงเวลา งบประมาณ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้นมีลักษณะการจัดเหมือนกัน กล่าวคือ ช่วงเวลาที่ใช้ในการนิเทศศึกษานั้น ส่วนใหญ่ใช้เวลาทั้งในและนอกเวลาเรียน ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เช่น การประชุมกลุ่ม การบรรยาย ควรใช้เวลานอกเวลาเรียน เพื่อความพร้อมของบุคลากร สถานที่ และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่ควรจัดในเวลาเรียนควรเป็นกิจกรรมการสังเกตภายในห้องเรียน เป็นต้น ส่วนค่านงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ได้งบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งเป็นเงินที่ใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาโดยตรง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์พร สุนทรศาลมูล (2529 : 158) ที่กล่าวถึง แหล่งเงินทุนในการสนับสนุน

โครงการนิเทศการศึกษาส่วนมาก คือ เงินบำรุงการศึกษา และเงินบริจาคจากสมาคม
 ผู้ปกครองและครู คำนวณประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษานั้น พบว่า
 ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและการสำรวจความคิดเห็น ซึ่งเป็นวิธีการจัด
 กระทำได้ง่าย สะดวก และประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ เกษร มงคล
 (2529 : 406) ใ้กล่าวว่า การติดตามผลการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลโดยวิธี
 การสังเกตเช่นกัน และข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ
 การศึกษานั้น ส่วนใหญ่ได้จาก มติของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ซึ่งอาจได้มา
 โดยวิธีการ ประชุม สัมมนา ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้มุ่งที่จะให้ได้
 ข้อมูลเพื่อเป็นพื้นฐาน ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาให้มี
 ประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการจัดการนิเทศศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะจัดในรูปของคณะ-
 กรรมการ เพราะงานนิเทศการศึกษาไม่สามารถปฏิบัติได้เพียงคนเดียวเสมอไป บาง
 กิจกรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งคณะกรรมการที่
 เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการส่วนใหญ่จึงได้แก่ คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ
 นั้นเอง

วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียน จากผลการวิจัย
 ที่ได้เสนอนั้น จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่จะมีวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษาที่
 เหมือนกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทั้งขนาด
 ใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ มีความพร้อมในบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และได้รับความรู้ด้านการ
 อบรม คำนวณการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนเช่นเดียวกัน ทำให้หลักการ วิธีการจัด
 กิจกรรมมีความเหมือนกันมาก จึงทำให้การนิเทศแพร่หลายไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ทั่วถึง โดยเฉพาะโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายใน
 โรงเรียน ที่ได้ลงมือจัดทำการนิเทศงานวิชาการอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะใช้
 การนิเทศการศึกษา พัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นแบบอย่างแก่
 โรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังมีได้เข้าโครงการต่อไป

2. กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างใน
 โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และ โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียน

ขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ควรนำมา
อภิปราย ดังนี้

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายใน
โรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่
มีกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนส่วนใหญ่เหมือนกัน ส่วนโรงเรียน
นอกโครงการ ผลการวิจัย พบว่า ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่
มีกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนส่วนใหญ่เหมือนกัน จึงพอจะกล่าวได้ว่า
โรงเรียนทุกขนาดในกรุงเทพมหานคร มีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
อย่างทั่วถึงแล้ว ขนาดของโรงเรียนจึงไม่มีผลต่อความแตกต่างในการจัดการนิเทศ
การศึกษา และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โดยส่วนรวมแล้ว โรงเรียนมัธยมศึกษา ใน
กรุงเทพมหานคร มีความพร้อมพอสมควรในการจัดการนิเทศการศึกษา มีสภาพแวดล้อม
ที่ใกล้เคียงกัน อยู่ในแหล่งที่มีความเจริญทางค่านเทคโนโลยีทางการศึกษา จึงส่งผลให้
โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะพัฒนาการศึกษายิ่งขึ้น กิจกรรมการนิเทศการศึกษา
ที่จัดขึ้นในโรงเรียนนั้น จะขอแยกอภิปรายตามลักษณะของงานวิชาการ และตามกลุ่ม
โรงเรียน ดังนี้

ก) การพัฒนาหลักสูตร

ก) การพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง
ในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ ส่วนใหญ่
จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การประชุมกลุ่ม การระดมสมอง การประชุมกลุ่มย่อย
และการบรรยาย จากกิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทั้งโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ
และนอกโครงการ ส่วนใหญ่จัดเหมือนกัน อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น โรงเรียน
มุ่งที่วัตถุประสงค์ด้านการศึกษาให้ความรู้ ความจำแต่เพียงเรื่องเดียว เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
ซึ่งถือเป็นงานสำคัญและจำเป็นยิ่งที่ครูจะทราบดีและนำไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่ง
นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้วนั้น โรงเรียนยังสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีกได้มาก
เพื่อให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น ซึ่ง นิวัตร นาคะเวช (2528 :
163) ได้เสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ การ-

ระดมสมอง การประชุมกลุ่ม การใช้เอกสารให้ความรู้ การประชุมปรึกษาหารือและ
แนะนำ การฝึกอบรม การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ซึ่งข้อเสนอแนะบางกิจกรรมโรงเรียน
ได้จัดทำแล้ว ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ โรงเรียนควรจัดทำให้มากขึ้น

ค่านการจัดการเรียนการสอน

ค่านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนปฏิบัติการ
ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศ
การศึกษา คือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การสาธิต และการประชุมกลุ่มย่อย ส่วน
โรงเรียนนอกโครงการ ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การบรรยาย การ
ประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่มย่อย จากกิจกรรมที่จัดขึ้น
ดังกล่าว ส่วนใหญ่โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จัดกิจกรรมเหมือนกัน คือ กิจกรรมการบรรยาย
และการประชุมกลุ่มย่อยมากที่สุด ซึ่งในค่านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกระทำ
กิจกรรมที่มีความหลากหลายมากกว่านี้ เพื่อสนองตอบได้ทุกจุดประสงค์ ทุกขนาดของกลุ่ม
และก่อให้เกิดประสบการณ์หลายค่าน และมีความสัมพันธ์กันครบถ้วน ซึ่ง นิวัตร นาคะเวช
(2528 : 163) ได้เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานค่านการจัดการเรียน
การสอน คือ การระดมสมอง การสาธิต การสังเกตการสอน การประชุมปรึกษาหารือ
และการแนะนำ ข้อเสนอแนะดังกล่าว โรงเรียนควรนำไปปฏิบัติจัดทำให้มากยิ่งขึ้น

ค่านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ค่านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน
ปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดกิจกรรม
การนิเทศการศึกษา คือ การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย และการ
ปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่วนโรงเรียนนอกโครงการส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
คือ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่มย่อย
จากกิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว ส่วนใหญ่โรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
เหมือนกัน โดยเฉพาะการประชุมกลุ่ม และการประชุมกลุ่มย่อย การจัดกิจกรรมการนิเทศ
งานค่านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนี้ สามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ
ซึ่งโรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อให้เกิดความหลากหลาย เป็นที่พอใจของผู้รับการนิเทศ

สนองทฤษฎีวัตถุประสงค์ของงานวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่ง นิวัตร นาคะเวช (2528 : 163) ได้เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน คือ การทดสอบ การวิจัย และใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจ ซึ่งโรงเรียนควรนำไปปฏิบัติจัดทำใ้มากขึ้น

ด้านการพัฒนาบุคลากร

ด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และ โรงเรียนนอกโครงการ ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเหมือนกัน คือ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการสาธิต กิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว จะเห็นว่ายังขาดความหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งงานด้านการพัฒนาบุคลากรนั้นสามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม แต่ที่พบปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะมุ่งให้ความรู้แก่บุคลากรกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องจากต้องการความสะดวก ประหยัดเงินและเวลา และจัดกระทำได้ง่าย ซึ่ง นิวัตร นาคะเวช (2528 : 162) ได้เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การอภิปราย การให้ครูเสนอข่าวสารและบทความ การจัดทำหนังสือ การประชุมปฏิบัติการ การให้เอกสารให้ความรู้ การประชุมปรึกษาหารือ และแนะนำ การฝึกอบรม การสัมมนา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการนิเทศงานด้านการพัฒนาบุคลากรได้เช่นกัน

ด้านอาคารสถานที่และจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านอาคารสถานที่และจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การสังเกตในห้องเรียน และการประชุมกลุ่มย่อย ส่วนโรงเรียนนอกโครงการส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ และการปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว พบว่า จัดกิจกรรมการบรรยาย และการประชุมกลุ่มมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพื่อความสะดวกและประหยัดเงิน และเวลาในการจัด ซึ่งผลที่ได้ อาจจะไม่ครอบคลุมสาระสำคัญของงานนักก็ควม หรืออาจ

ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของโรงเรียนอีกประการหนึ่งก็ได้ นีวัตร นาคะเวช (2528 : 163) ได้เสนอว่าควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านจิตสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ คือ การสาธิต การสัมภาษณ์ การใช้เอกสารให้ความรู้ การฝึกอบรม ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติจัดทำได้ตามความพร้อมของโรงเรียน

ค่านการบริการ

ค่านการบริการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติภารกิจอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การบรรยาย การสาธิต การประชุมกลุ่ม และการปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา คือ การบรรยาย การปฏิบัติตามคำแนะนำ การประชุมกลุ่ม และการอ่าน กิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว สามารถจัดทำขึ้นได้ในการนิเทศงานค่านการบริการ ทั้งนี้จะทอมนองวัตถุประสงค์ของงานในค่านการให้ความรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติหน้าจะมีกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่านี้ เพื่อทอมนองความต้องการของบุคลากร และเหมาะสมกับงาน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้ไ้มากที่สุด ซึ่ง นีวัตร นาคะเวช (2528 : 163) ได้เสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานค่านการบริการ คือ การระดมสมอง การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการการใช้เอกสารให้ความรู้ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าว โรงเรียนสามารถจัดทำได้เช่นกัน

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนนั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม จะพบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย และการบรรยายที่มีสื่อประกอบ ซึ่งกิจกรรมการนิเทศศึกษาดังกล่าว เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแล้ว จะเห็นไ้ว่า การบรรยาย การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่ม สามารถสนองผู้ร่วมกิจกรรมได้ในค่านการให้ความรู้ และจัดไ้ในกลุ่มที่มีขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ผู้ร่วมกิจกรรมจะไ้ระคับประสพการณ์ต่ำ ส่วนการประชุมกลุ่มย่อย จะมุ่งให้ความรู้ จัดไ้ในกลุ่มขนาดใหญ่ ให้ระคับประสพการณ์ปานกลาง ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านี้จึงเหมาะสมเฉพาะงานบางอย่างเท่านั้น เช่น งานค่านการพัฒนาความรู้ ความจำ และความเข้าใจ จัดไ้กับกลุ่มใหญ่ เช่น คณะครูในโรงเรียน ในการจัดอบรม สัมมนา เป็นต้น จากการจัด

กิจกรรมดังกล่าว พบว่า โรงเรียนยังจัดกิจกรรมน้อย ในกิจกรรมที่เจาะลึกลงไปถึงขั้นให้เกิดความเข้าใจ เกิดทักษะ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ สามารถสนองได้เป็นรายบุคคล ระดับประสมการณ์จะสูงขึ้น นับว่าถ้าจัดกระทำได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และเพิ่มคุณภาพแก่บุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมสำหรับการนิเทศ ถือเสมือนสื่อหรือพาหะสำคัญที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย (สังค จุฬารัตน์ 2529 : 61) นอกจากนี้ผู้จัดกิจกรรมควรคำนึงถึงความหลากหลายในกิจกรรมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่า กิจกรรมบางอย่างที่จัดกระทำมาก เช่น กิจกรรมการบรรยาย การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย มิได้เหมาะสมในทุก ๆ งาน บางกรณีอาจจะให้ประสิทธิภาพสูง แต่ในบางกรณีบุคลากรผู้ร่วมการนิเทศอาจมิได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย ซึ่งนับว่าอาจเกิดการสูญเปล่าในการจัดกิจกรรมครั้งนั้นได้ แต่ในทางปฏิบัติโรงเรียนบางแห่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการ ทั้ง ๆ ที่มองเห็นแล้วว่าจะได้รับประโยชน์สูงสุด ถ้ามีโอกาสได้จัดทำ เช่น ข้อจำกัดด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านเงินงบประมาณ หรือด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น หรือบางโรงเรียนอาจจะจัดทำเพราะเห็นว่าจัดทำได้ง่าย สะดวก และประหยัดต้นทุนของคอมคนกลุ่มใหญ่ได้ บางกรณีผู้จัดกิจกรรมมองข้ามความสำคัญขององค์ประกอบในการเลือกกิจกรรม ทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นขาดประสิทธิภาพได้ จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญ และลักษณะเฉพาะของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้มากที่สุด พยายามจัดให้คุ้มค่าได้ประโยชน์ ทั้งผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ และคำนึงถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องระหว่างงานกับกิจกรรมให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อนำทางให้งานนิเทศการศึกษามรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

และเป็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง จากผลการวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมการนิเทศที่จัดกระทำน้อยที่สุด คือ บทบาทสมมติ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมทั้งสองจัดกระทำได้ยาก มีความยุ่งยาก และต้องอาศัยบุคลากรที่มีความสามารถ เช่น บทบาทสมมติ

จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถและเต็มใจจะเป็นผู้แสดงและพร้อมจะแสดงให้ผู้อื่นได้รู้ ได้วิเคราะห์ และอาจจะขาดการยอมรับจากผู้ร่วมกิจกรรมก็ได้ ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้น อาจมีความยุ่งยากในเรื่องการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ เสียเวลาในการเก็บข้อมูล เป็นต้น ทั้ง ๆ ที่กิจกรรมทั้งสองสามารถทำเป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ของจุดประสงค์ในการให้ความรู้ เจตคติ และทักษะ และได้รับประสบการณ์ระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง กิจกรรมดังกล่าวนี้โรงเรียนควรจะนำไปใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษาได้ ซึ่งนับว่ามีคุณค่าเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่น ๆ เหมือนกัน

จากข้อค้นพบที่ว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ นั้น ได้แก่ กิจกรรมการบรรยาย การประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย และการบรรยายที่มีสื่อประกอบ นั้นได้นำมาจัดในรูปแบบของการประชุมปรึกษาหารือ การอบรม สัมมนา ซึ่งสอดคล้องกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นไว้นั้นเอง ดังปรากฏในผลการวิจัยของ เสาวภา เขาวินชลากรณ (2525 : 271) กล่าวว่า ผู้บริหาร เห็นว่ากิจกรรมหลักที่ใช้ในการจัดสภาพการทำงานให้มีความคล่องตัวควรเป็นการประชุมปรึกษาหารือ และสังจา จันทรเจริญ (2526 : 145) ใ้กล่าวไว้ว่า หัวหน้าหมวดวิชา เห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุม สัมมนา ปกอบรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น จากผลงานการวิจัยทั้งสอง พอจะกล่าวได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งจัดกิจกรรมเฉพาะบางกิจกรรมเท่านั้น ขาดความหลากหลายในกิจกรรม ทอสนองวัตถุประสงค์ของงาน และบุคลากรไม่ครบถ้วน อาจจะทำหน้าที่หนึ่งซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจัดกิจกรรมขาดประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่องานนิเทศการศึกษาในที่สุด

3. ปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียน

ในการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่พบกับปัญหาอุปสรรค ทั้งโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งเมื่อพิจารณาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่โรงเรียนทั้งสองกลุ่ม และสองขนาดดังกล่าว จะพบปัญหาอุปสรรคที่คล้ายคลึงกัน ดังจะนำจุดสำคัญ

ของปัญหาอุปสรรคมาอธิบายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาอุปสรรคด้านการวางแผนเพื่อจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนโรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอุปสรรคเหมือนกัน คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวางแผนมาร่วมงาน ซึ่งในทางปฏิบัติโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปมีการตื่นตัวในเรื่องการวางแผนแล้ว แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนมากมีลักษณะเป็นการร่วมเสนอความคิดเห็นในปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมรับทราบขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ (เกษร มงคล 2529 : 377) ในกรณีเช่นนี้ ผู้ร่วมงานการวางแผนบางคนอาจจะยังมิได้สัมผัสกับงานวางแผนโครงการหรืออาจขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและขาดทักษะในการวางแผน โรงเรียนจำเป็นต้องแสวงหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวางแผนร่วมงานด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้คณะทำงานที่มีความสามารถและสร้างแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาอุปสรรคด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอุปสรรค คือ ปัญหาการขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์ผู้ร่วมกิจกรรม นับว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญมากที่สุดในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เมื่อไม่มีผู้รับการนิเทศหรือผู้รับการนิเทศ ไม่เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนั้นก็เปรียบเสมือนว่ามีใ้มีการนิเทศเกิดขึ้นเลย หรือครู-อาจารย์ไม่ให้ความร่วมมือด้วยเหตุผลอื่น ๆ ก็ได้ เช่น มีเวลาจำกัด มีงานต้องปฏิบัติมาก ขาดความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม หรืออาจจะยังไม่เห็นความสำคัญ คุณประโยชน์ในการนิเทศการศึกษา หรืออาจขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น เป็นหน้าที่ของผู้นิเทศที่จะต้องค้นหาสาเหตุของปัญหาของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของครู และหาทางเลือกในการแก้ไข้ปัญหาให้ตรงจุด เมื่อสามารถรู้แนวทางที่จะชักนำให้ครู-อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมได้แล้วก็นับว่าการนิเทศการศึกษาย่อมเกิดขึ้นได้โดยบุคลากรภายในโรงเรียน สำหรับโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีปัญหาอุปสรรคเรื่องการขาดวิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรม เรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินการ

จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาหุ้กชะงักลงได้ แต่โรงเรียนก็สามารถจะแก้ไขปัญหาคได้ โดยจัดทำเอง จัดซื้อ หรือจัดหามาใช้ อาจจะด้วยเงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค หรือเงินจากสมาคมผู้ปกครองและครู มาช่วยเหลือได้

ปัญหาอุปสรรคค้ำบคูลากรผู้เข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ต่างก็ประสบปัญหาอุปสรรคในเรื่องครู-อาจารย์มีงานต้องปฏิบัติมากจนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และทั่วไป จะรับภาระหนักในการปฏิบัติงาน ทั้งงานประจำและงานพิเศษอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ดังนั้นเวลาที่มอบให้สำหรับการพัฒนาตนเองจึงมีน้อยมาก และส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาจากผู้ร่วมกิจกรรม หรือให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่นัก โรงเรียนจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไข พยายามเพิ่มความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครู-อาจารย์มากขึ้น เพื่อลดเวลาการทำงานของครูลง เมื่อปัญหาอุปสรรคดังกล่าวลดลง อาจจะทำให้ครู-อาจารย์มีเวลามากขึ้นในการร่วมกิจกรรม

ปัญหาอุปสรรคค้ำบคูลากรวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่พบปัญหาอุปสรรคค้ำบคูลากรขาดเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพมาใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ซึ่งปัญหาอุปสรรคนี้อาจเนื่องมาจาก ครู-อาจารย์ยังขาดความรู้ขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล เมื่อไม่สามารถจัดกระทำได้หรือจัดทำได้แต่ค้ำบคูลากร ผลของการวัดและประเมินผลย่อมขาดความเที่ยงตรงได้ และยากที่จะทราบข้อมูลแท้จริงจากผลการจัดกิจกรรม ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้น จะมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ผู้นิเทศสามารถตัดสินใจได้ว่า จะหยุด หรือดำเนินการต่อไปอย่างไร คาดหวังผลได้มากน้อยแค่ไหน การวัดและประเมินผล จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงาน ค้ำบคูลากรเช่นกัน สำหรับโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า มีปัญหาอุปสรรค

คือ วิชาการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลักการสำคัญของการวัดและประเมินผล นั้น จำเป็นต้องจัดกระทำอย่างต่อเนื่อง กรณีเช่นนี้อาจจะด้วยเหตุที่ว่า ครู-อาจารย์หรือ ผู้จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการวัด และประเมินผล หรือเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลน้อย โรงเรียนจำเป็นต้องหาแนวทางและจัดระบบการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ ต่อการบริหารงานในโรงเรียน และการนิเทศการศึกษาต่อไป

ปัญหาอุปสรรคการจักกิจกรรมการนิเทศงานด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้าน การจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่จะมาให้ความรู้ด้าน หลักสูตร เทคนิค วิธีสอนใหม่ ๆ และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เรื่องดังกล่าวนี้ ครู-อาจารย์จำเป็นต้องพัฒนา ปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ก้าวทันต่อวิทยาการ เทคโนโลยี สมัยใหม่ และถือว่ามีค่าจำเป็นต่อการพัฒนาวิชาชีพของครู อีกประการหนึ่งซึ่งเป็น หน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดกิจกรรมเสริม หรือสนองความต้องการของครู เพื่อให้ครูได้ เกิดการพัฒนา ส่งผลต่อไปยังนักเรียนให้เป็นผู้รับการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพต่อไป กรณี ดังกล่าว โรงเรียนควรที่จะแสวงหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมา ให้ความรู้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนต่อไป

ปัญหาอุปสรรคการจักกิจกรรมการนิเทศงานด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนนอก โครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ต่างมีปัญหาอุปสรรคด้านครู-อาจารย์ขาดการยอมรับ ความสามารถซึ่งกันและกัน กรณีนี้เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญ มักพบมากในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีวุฒิทางการศึกษาใกล้เคียงกัน คือ ระดับปริญญาตรีทุกคนถือว่ามีความรู้ ความสามารถเท่าเทียมกัน ครู-อาจารย์บางคนอาจจะมีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเอง จนไม่สามารถยอมรับความสามารถของผู้อื่นได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้จึงยากต่อ

การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะครู-อาจารย์ที่อาวุโส หรืออาจเป็นเพราะ
 ผู้ให้การนิเทศ มีพฤติกรรม ความสามารถ ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ ศรัทธา จึงขาดการยอมรับ
 จากผู้รับการนิเทศ หรือผู้รับการนิเทศอาจมีอคติต่อการนิเทศการศึกษา เป็นต้น ในกรณี
 ดังกล่าวนี้นับเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ทำให้การ-
 นิเทศการศึกษาพัฒนาไปอย่างเชื่องช้า โรงเรียนควรจะแสวงหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่
 เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับศรัทธา มาร่วมงานนิเทศ ซึ่งจะสามารถสร้างภาพพจน์ สร้าง
 เจตคติที่ดีต่อผู้รับการนิเทศได้ จะทำให้อารมณ์ของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 มีขมศึกษาก้าวหน้าไปได้อย่างดี สำหรับโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่
 พบว่า มีปัญหาอุปสรรคด้านครู-อาจารย์ขาดความสนใจด้านการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง
 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์พร สุนทรสารทูล (2529 : 157) พบว่า
 ครู-อาจารย์ยังไม่เห็นความสำคัญและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ซึ่ง
 สร้างปัญหาให้กับโรงเรียนเป็นอย่างมาก และพบมากกับครู-อาจารย์ที่อาวุโส หรือครู-
 อาจารย์อาจมีปัญหส่วนตัวเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ทำให้ส่งผลกระทบต่ออาชีพ ครู-
 อาจารย์นี้ไม่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด ๆ หั้งสิ้น เพราะถือว่าทำที่อยู่แล้ว
 โดยเฉพาะด้านการสอน ยังใช้พฤติกรรมการสอนแบบเก่า ๆ ไม่สนใจกับการนำเอา
 เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน มุคคคดังกล่าวจึงยากต่อการยอมรับใน
 การพัฒนาปรับปรุงตนเอง

ปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านอาคารสถานที่และจัด
 สิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติภารกิจอย่างในโครงการนิเทศ
 งานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ
 โรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคเรื่องอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน
 ไม่เพียงพอกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ห้องเรียนไม่เอื้ออำนวย
 ต่อการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ปัญหานี้พบมาก
 โดยเฉพาะโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีเนื้อที่คับแคบ ยากต่อการขยายตัว
 ห้องเรียน อาคารเรียน สนาม มีจำกัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่คึกคัก สิ่งเหล่านี้
 สามารถส่งผลกระทบต่อการศึกษา และการจัดสถานที่ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ
 การศึกษาได้เช่นกัน ดังนั้นโรงเรียนควรจะหาวิธีการในการจัด ใช้อาคารเรียน ห้องเรียน

ให้คุ้มค่าและมีการบำรุงรักษาอยู่เสมอ และสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดีแก่ครู-อาจารย์ ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาที่จะส่งเสริม แนะนำ และจัดให้ความสะดวกแก่ครู-อาจารย์ในการใช้สถานที่ และสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน

ปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านการบริการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบปัญหาอุปสรรค คือ ขาดการสำรวจหาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการด้านการบริการต่าง ๆ ของครู การจัดให้บริการสำหรับครูนั้น เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารต้องปฏิบัติจัดทำ ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่ครู-อาจารย์ เป็นการให้สวัสดิการ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งนับว่าจะประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหาร แต่ปรากฏว่า โรงเรียนขาดการสำรวจหาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการในการบริการต่าง ๆ จากครู ผลักพองจะมองเห็นว่า การจัดบริการแก่ครูนั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้อิงขึ้นอยู่กับความต้องการของครู แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนที่จะให้ ส่วนที่โรงเรียนจัดให้อาจจะไม่ตรงตามความต้องการของครู หรือช่วยแก้ไข้ปัญหาของครูให้ตรงจุดได้ การบริการจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งโรงเรียนนอกโครงการ โรงเรียนขนาดใหญ่ ก็พบกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องการขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการภายในโรงเรียนด้วย ซึ่งข้อนี้เป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีว่า โรงเรียนยังมีความบกพร่อง ไม่สามารถให้บริการแก่ครูได้อย่างเต็มที่นัก ในทางปฏิบัติ ผู้ให้บริการควรมีความสัมพันธ์กัน รู้ถึงสภาพปัญหา ความต้องการของครู เพื่อผู้ให้บริการจัดบริการได้ตรงเป้าหมายของผู้รับบริการให้มากที่สุด ทั้งนี้การให้บริการต่าง ๆ นั้น จะเป็นประโยชน์ส่วนหนึ่งที่จะนำผลสำเร็จมาสู่งานทางการศึกษาได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้คือ

1. ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา และผู้รับการนิเทศ ควรผ่านการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียน และกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ให้ถูกต้องตรงกัน และเป็นไปอย่างทั่วถึง

2. ผู้จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นบุคคลสำคัญในการเลือกและจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมจะสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผู้จัดเป็นสำคัญ ควรจะมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ในการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท และสร้างตนเองให้เป็นที่น่าศรัทธาและน่าเชื่อถือด้วย

3. กรมสามัญศึกษา ควรจัดให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และนำผลมาวิเคราะห์ หาทางแก้ไขปรับปรุงเสนอแนะแนวทางแก่โรงเรียนต่อไป

4. โรงเรียนควรทดลองจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาทุกประเภท เพื่อเป็นแบบอย่างให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษาวิธีการ แล้วนำไปปฏิบัติจัดทำใ้ถูกต้องตามขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมในแต่ละประเภท

5. งานค้ำนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนการสอนนั้น ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรม มีการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ และมีทัศนคติที่ดีต่องานดังกล่าว

6. ควรจัดให้มีการสรรหาบุคคลที่มีความสามารถในการสอน และผู้เชี่ยวชาญในค้ำนต่าง ๆ มาเสนอแนะคิด สาธิตให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษา

7. ค้ำนบุคลากร ควรให้การส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ได้เพิ่มวิทยฐานะของตนเอง ด้วยการเข้ารับการฝึกอบรม การศึกษาต่อ และสร้างขวัญกำลังใจ ให้บริการและสวัสดิการแก่ครู-อาจารย์ให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากมีสภาพการจัด การศึกษา และมีสิ่งอำนวยความสะดวกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเหมือนกัน แต่สำหรับ ในส่วนภูมิภาคนั้น มีส่วนที่แตกต่างจากกรุงเทพมหานครอยู่หลายประการ ดังนั้นผู้วิจัย ขอเสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

1. ควรจะมีการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในทำนองเดียวกันนี้ในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้รับ และเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละขนาด ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคต่อไป

2. ควรจะมีการศึกษา ความเข้าใจ ความต้องการ และเจตคติ ในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของผู้จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และผู้ร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป